

Хризантемата

(Японска приказка)

Сигурно вие познавате тези чудесни, бели като сняг или нъжно-жълти цветя, прилични на голъми кълбета, набучени на дълги пръчки. Това сж хризантемите, които цвятят през есента, украсяват градините и пълнят вазите из къщите.

Разгледате ли цветя, вие ще забележите, че той е съставен от стотици тесно извити, нъжни листа.

Този цвят произхожда от Япония и за него съществува една хубава приказка.

Между красивите лотоси и други благоуханни цветя живеела младата жена Хрисанъ. Една вечер през време на разходката си, тя влязла скрито в градината на бога Акумахи. Там забелязала един чуден цвят, който до тогава никога не била виждала. Дивният цвят се преливал в бляло-сребърна боя и блестял от свѣтлината на лампионите. Цветовете приличали на цветовете на нейното кимоно, което било от коприна, с голъми звезди на тъмно-синия плат. А на рамената си имало голъма намѣтка в форма на перурда.

Тя обичала своя млад мъж и искала да му достави каква радост. И тя откъснала един от тия дивни цветове, които стърчали над главата ѝ. Обърнала се боязливо, за да не я забележи нѣкой и поискала бързо да избѣга. Въ този момент нѣщо тръснало кѣто гръм и цѣлия въздух се разлюлѣл. Сърдитият Бог Акумахи се явил пред нея.

— Защо откъсна цветя от тази градина? — запитал гнѣвно той. — Нима не знаеш, че това е грѣх?

Уплашена младата жена захлѣцала:

— Исках да занеса този цвят на моя мъж, който боледува.

— Тогава разбери — казал разяреният Бог, — че той ще живѣе толкова години, колкото листа има въ този цвят! Сега върви си!

Щастлива, младата жена отърчала през градината, пълна с благоуханни цветове на чайния цвят, хиацинта и мимозата.

Когато стигнала въ къщата си, тя разгледала добре цветя и ужасно се изплашила, като видѣла, че въ него останали само четири листа:

Защо кучето гони котките?

Китайски народни приказки:

Мъж и жена имали един пръстенъ. Това било пръстенъ на щастие. У когото попаднѣл този пръстенъ, винаги ималъ всичко въ изобилие. Но тъй като тези хора не знаели неговата сила, взели единъ ден, та го продали.

Щомъ отъ къщата излѣзълъ пръстена, излѣзло и изобилието. Тѣ отъ денъ на денъ все повече обеднявали, до като стигнали до тамъ, че нѣмало какво да ядатъ. Кучето и котката имъ сжщо гладували.

Веднажъ кучето и котката започ-

наха да се съвещаватъ, какъ да помогнатъ на своите стопани, за да придобиятъ наново богатство и щастие. Най-после кучето се досѣтило и казало:

— Трѣбва да намѣримъ пакъ пръстена на нашия стопани.

А котката казала:

— Пръстенътъ се пази отъ единъ търговецъ въ неговия сандѣкъ, до който никой не може да се приближи.

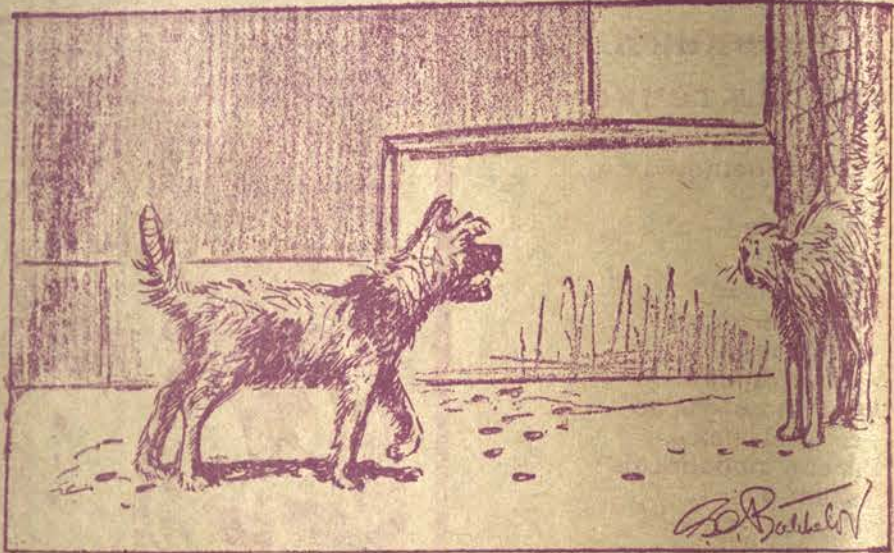
— Хвани една мишка — казало кучето. Мишката ще прогризе сандѣка, ще направи дупка, ще влѣзе въ сандѣка и ще изнесе пръстена. Заповѣдай ѝ, че ако не стори това, ще я одушишъ и изядешъ.

Свѣтегъ харесалъ на котката и тя хванала мишка. Тръгнали съ тази

чала огради и къщи, вървѣла прѣко и стигнала много по-скоро у дома съ пръстена въ уста.

Тогава мъжътъ казалъ на жена си: — Котката е дивно създание. Ще трѣбва винаги добре да я гледаме и хранимъ, като наше дете.

А когато най-после стигнало и кучето съ изплезенъ езикъ, стопанинътъ го посрещналъ съ ругатни и ритници, като го упрѣкналъ, че не е помогнало на котката по-скоро да намѣри пръстена. Кучето чакало котката да разправи неговите заслуги, но тя доволна лежала край огнището, мъркала и предѣла и нищо не казвала. Тогава кучето се разсърдило, заедо тя си присвоила неговите заслуги и като я виждало, винаги се нахвър-

Ржцетъ и треперяли, но тя извадила отъ своята сѣйна черна коса златна игла и започнала съ нея да цепа листата на цветя на много, много малки части.

Цепила търпеливо тия листа цѣла

нощ. Шурцигъ свирили, славеитъ пѣ

яли, а отъ очитъ ѝ текли сълзи чакъ

до самата утринъ. Когато съмнало

и камбаната на църквата призовала

богомолците на молитва, тя отърчала

още веднѣжъ въ градината на Бога

Акумахи, за да му покаже цветя, който

сега ималъ стотина листа, тѣсни и

красиво извити.

Изново загърмѣло и се явилъ Бо

гътъ.

Но сега не е билъ гнѣвенъ. Той

се усмихналъ като видѣлъ чудноватия

цветъ, който тъй много му харесалъ.

Той казалъ:

— Да бжде така, както ти казахъ!

Нека твоя мъжъ живѣе толкова години,

колкото листа има тоя цвятъ. И нека

се нарича на твоего име Хризантема,

за споменъ, на твоята голъма обичъ

къмъ мъжа ти.

Превелъ Пилигримъ

мишка въ къщата гдето живѣлъ търговецътъ, който купилъ пръстена. Кучето тръгнало следъ тѣхъ. Дошли до една голъма рѣка. Котката не умѣла да плава. Кучето я взело на гърба си, а мишката се покатерила на котката. И тъй преплували рѣката. Котката отела мишката до къщата съ пръстена. Мишката пробила сандѣка и изнесла пръстена. Котката взела пръстена въ устата си и тръгнала назадъ къмъ рѣката, кждето ги чакало кучето. Тримата, по сжщия начинъ, преплували обратно рѣката и тръгнали за въ къщи да зарадватъ стопаните си.

Кучето вървѣло само по пжтищата и кога срѣцне къща съ ограда, заобикаляло я. Котката преска-

ляло да я души за врата, или да я дърпа за опашката.

Затуй и до днесъ всички кучета, щомъ видятъ котки, започватъ да ги гонятъ.

Излѣзе книгата

ЯНЪ

БИБИЯНЪ

Приключенията на едно хлапе

Издание на „Хемусъ“

ЦЕНА 50 ЛЕВА

Свѣщичникътъ

Този разказъ се посвещава на всички деца отъ училище „П. К. Яворовъ“.

Голъма метла бѣ помилвала тази сутринъ училищния дворъ. Окапалитъ листа отъ дърветата бѣха събрани на купъ; измежду тѣхъ се подаваха смачкани хартии отъ тетрадки. Слугата, стегнатъ вече въ новата си форма, подпрѣнъ на вратата, гледаше небето и се усмихваше. Денътъ обещавахе да бжде празниченъ, за радостъ на малките ученици, които пристигаха вече. Макарь, че отдавна бѣ есень, всички бѣха облѣчени въ леки лѣтни дрешки, — момиченцата въ рокли отъ пѣстроцветни басми и фулари, лѣскави като коприна, момчетата въ блузки на квадратчета или рѣзки, въ дочени панталони, но всички чисти, изгладени. Въ крайния кварталъ на столицата, гдето бѣ училището, родителитъ нѣмаха пари за по-сжжли платове.

Деца изникваха въ двора едно по едно. Панделкитъ на момиченцата трептѣхъ като розови, бѣли и червени цветя. Барекитъ и фуражикитъ на момиченцата сжашъ се смѣха отъ удоволствие. Обувкитъ, лѣснати старателно, свѣтѣха като черно лакирано дърво. Тѣ тѣхъ до преди единъ часъ, сега дворътъ звѣнѣше съ стотина ясни детски гласове.

Звънецътъ събра около учителката всички деца. Всѣко стискаше въ рѣка по нѣколко лѣвчета за свѣщички. Щѣха да ги купятъ отъ черквата при гробищата, за да украсятъ съ пламъчета гроба на училищния патронъ П. К. Яворовъ. Всѣко се мжчеше да каже нѣщо, да надвика другарчето си, но думитъ и мислитъ се губѣха въ общи шумъ. Само отъ време на време се чуваше ясно: „свѣщички, свѣщички“. Учителката взе-

маше участие въ този оживенъ и неясенъ разговоръ само съ усмивките си.

Изведнѣжъ тя престана да се усмихва, челото ѝ се набръчка, очитъ ѝ се отвори широко, погледътъ ѝ заплѣзъ отъ дете на дете, после се издигна надъ панделкитъ и барекитъ и съ очудване и безпокойство се спрѣ въ дъното на двора. Тамъ обичаше да стои, винаги подпрѣнъ до стобора, новиятъ ученикъ, „бѣжанчето“, както го нарекоха още отъ първия денъ другарчетата му. Той бѣше много по-голѣмъ отъ тѣхъ, не умѣше да играе и само стоеше и гледаше.

Но сега „бѣжанчето“ не бѣше на любимото си мѣсто.

— Кжде е Климе, деца?

Всички дигнаха рамене и като перурди, разперили криле, прострѣха ръце къмъ учителката. Защо ли отсъствува Климе? Че нали той най-много настояваше да отидатъ на гроба въ деня на годишнината отъ смъртта на Яворовъ! Не каза ли оня денъ тъй умно, сжщо както говорятъ възрастнитъ:

— Азъ знамъ Охридъ гроба на св. Климентъ. Искамъ да видя и гроба на Яворовъ.

— А чувалъ ли си нѣщо за този поетъ? — го попита учителката.

— Много работи... и Бѣжанци знаа дори... Научихъ го отъ единъ четникъ, който ношува у насъ...

Тогава учителката го накара да издекламира стихотворението. Климе го каза тъй ясно и съ чувство, че всички, дори най-бѣбривитъ, млъкнаха и го зѣпнаха въ устата. Като го свърши, две малки момиченца отъ първия чинъ въздъхнаха дълбоко. Учителката остана много доволна, затова нареди на патронния празникъ, като отидатъ да се поклонятъ на гроба, Климе да каже „Бѣжанци“ предъ всички.

— Нѣма ли да се засрамишъ? —

го попита тя.

— О, съвсемъ не. Какъ ще го издекламирамъ азъ тамъ! отговори твърдо момчето и очитъ му свѣтнаха като никога.

Деца, особено по-добритъ ученици, му позавѣдиха малко. И ето днесъ всѣки на негово мѣсто би дошелъ прѣвъ въ училище, а Климе го нѣма дори и при втория звънецъ... И редицата тръгна безъ него.

Когато децата заобиколиха гроба и разгледаха любопитно каменната статуя, отъ невидѣлица изскочи Климе. Той си пробиваше пътъ съ лакти. Косата му бѣ вчесана на пжтъ, като голѣмитъ ученици, лицето му имаше особено изречение. Бѣлата риза отъ грубо домашно платно се разкопча и отъ единия ѝ край стърчеше секретна игла. Въ лѣвата рѣка момчето държеше калпачето си, а въ дѣсната една жълта вощина свѣщъ.

Като дойде съвсемъ близо до гроба, Климе се поклони нѣколко пжти, прекръсти се широко и като запали свѣщъ, закрепи я на плочата. Всичко тозъ той извърши тъй сериозно, че никой не го възпрѣ. Следъ това се изправи, вли погледъ въ единъ паметникъ насреща и задекламира високо, безъ да се смущава отъ македонското си наречие. Придумитъ „на Македония чадата“, очитъ му овлажняха и само следъ мигъ едри сълзи се спуснаха по лицето му. Всички присжтстващи, очудени отъ дълбоки чувства на малкия декламаторъ, единъ по единъ наведоха глави, за да скриятъ вълнението си.

Щомъ свърши стихотворението, момчето съ скръстени на гърди ръце, въ една отъ които стоеше още калпачето, се поклати пакъ тъй низко и то нѣколко пжти. Явно бѣше, че тѣзи поклони не бѣха отправени къмъ публиката, която въ този мигъ като че не го интересуваше, а къмъ поета. Защото очитъ му, озарени отъ вътре-

шенъ пламъкъ, не виждаха никого. И когато се опита да се измъкне отъ навалищата, Климе не си пробиваше вече пътъ съ лакти. Редицитъ сами се раздвояваха.

Климе се отдалечи доста отъ гроба. Учителката едва го намѣри.

— Браво, Климе, ти декламира чудесно! Но защо дойде самичъкъ? — го попита тя.

Момчето я погледна и нищо не отговори. То бѣше тъй унесено въ тоя мигъ, че не можеше да разбере и какво го питатъ.

— Защо самичъкъ дойде, Климе? Не знаеше ли, че ще се съберемъ въ училище?

Този пжтъ момчето разбра. То наведе виновно глава. Едва сега учителката видѣ, че Климе е босъ. Веднага тя си спомни, какво бѣ порѣжала на децата: „Кой нѣма обувки, по-добре е да не дохожда. Не е прилично по улицитъ да маршируватъ боси ученици.“

И безъ да продума нищо, учителката се върна при отдѣлението си. Тя го изтегли по-далечъ отъ навалищата и като се навеждаше низко ту къмъ едно, ту къмъ друго дете, зашепна: „Климе е босъ, деца, затова дошълъ самичъкъ на гроба. Той тъй хубаво декламира... Заслужава да му се помогне.“

Малкиятъ Васко, който забрави где се намира, се трогна прѣвъ.

— Давамъ, каза, футбола си. Да наддаваме за него.

Васко не даде новия си футболъ на който тъй много се радваше. Учителката не се съгласи да приеме този даръ. Но децата разтвориха шапкитъ си и изсипаха въ една шапка лѣвчетата, които бѣха получили отъ родителитъ си, за да купятъ свѣщички. Съ тѣзи пари още сжщия денъ тѣ купиха сандалки на „бѣжанчето“. Това бѣха свѣщичкитъ, които запалиха на гроба на своя любимъ поетъ.

Калина Малина